ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2018/HC-A/24
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:

* ނަން: މުޙައްމަދު ސަޢީދު
* އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A012718
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ގ. [illegible] / ކ. މާލެ
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: [illegible] / ކ. މާލެ

- އިސްތިއުނާފުގައި ޖަވާބުދޭ ފަރާތް:

* ނަން: ފަރުޙަތު ޢަލީ
* އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A011898
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: [illegible] / ކ. މާލެ
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: [illegible] / ކ. މާލެ

- ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 09 ޞަފަރު 1439 / 29 އޮކްޓޫބަރު 2017
* ނިމުނު ތާރީޚު: 21 ރަޖަބު 1441 / 16 މާރިޗު 2020

- އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 1732/Cv-C/2015
- ނިމުނު ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: [illegible]
- ޤަޟިއްޔާ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 13 އޮކްޓޫބަރު 2015
- ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ތާރީޚު: 07 އޭޕްރީލް 2016
- މައްސަލަބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޢުލޫމާތު:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް   އިސްފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު އުސްމާން (ރިޔާސަތު)   ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1732/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ނޫންކަމަށް ބުނެ، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި، ގ.ސަކަންދަރުވިލާ / މުހައްމަދު ސަލީމްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލެވިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތަކީ މ.ނަސީމީހާރުގެ / ފަރުހާދު އަޙްމަދެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

1. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1732/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ނޫންކަމަށް ބުނެ، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި، ގ.ސަކަންދަރުވިލާ / މުހައްމަދު ސަލީމްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައި ވެއެވެ.

2. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1732/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ނިޔާއަށް ބެލިއިރު، އެ ޤަޟިއްޔާއަކީ، މ.ނަސީމީހާރުގެ / ފަރުހާދު އަޙްމަދު އަރިހުން ދަރަނި ގޮތުން ގ.ސަކަންދަރުވިލާ / މުހައްމަދު ސަލީމަށް ދިނުމަށް ވާ ފައިސާގެ ޖުމުލަ އަދަދުން ދޫކުރަން ނުކުރެވޭ ވަކިވަކި އަދަދުތަކުން، ދަފްތަރުގެ ދެފަރާތުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދިނުމަށް ބަލައިގަނެވޭ ފައިސާގެ ވަކިވަކި ބައިތައް، ޤާނޫނީ ތަކެތިގެ ގޮތުގައި ދެއްކުމަށް، ފަރާތްތަކުގެ ވާހަކަ ދެއްކުމުން އަދި މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ މައްސަލަ ފަރުހާދު އަޙްމަދު ދައްކާފައިވާތީ ބަލައިގެން

މައްސަލަ ބައްލަވާފައި،

އެ ޤަޟިއްޔާގައި ބުނާ ކަރުދާސް ވެފައިވަނީ، "ދެން ވަނީ، އިސްކަ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކާއި،

މިމައްސަލައިގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔެކިޔުން ދިރާސާކުރުމުގެ މައްސަލަ ސާބިތުވެފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި ބެލުމުގައި،

މއ.ނަސީމީހާރުގެ / ފަރުހާދު އަޙްމަދު (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު: A011898) އަށް އަދާކުރަން ޖުމްލަ ގ.ސަކަންދަރުވިލާ / މުހައްމަދު ސަލީމް ދަރަނިވެރިވާ ފައިސާ އަދާކުރެވުން 18

2015 ގައި ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއި، 08 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގާނޫނީ ދަރަނީގެ ފައިސާ ހިފެހެއްޓުން އެކު ޖުމްލަ 43,459,409.75ރ. (ސާޅީސް ތިންމިލިއަން ހަތަރުސަތޭކަ ފަންސާސްނުވަހާސް ހަތަރުސަތޭކަނުވަ ރުފިޔާ / ހަތްދިހަފަސް ލާރި) އާއި US$416,000.00 (ހަތަރުސަތޭކަ ސޯޅަހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ފުރިހަމަ އަނބުރާ ދައްކައިދިނުމަށް ސަރުކާރު ދައްކަންޖެހޭކަން މިމައްސަލައިގައި ހުށަހަޅުއްވައިފައިވާ ވިޔަފާރިކުރުން ސަރުކާރަށް ސަލާމަތްކުރުމާއި، މިފައިސާގެ އިތުރުން ފުރިހަމަ އަދި ޙުކުމާއި ދެއްކުމަށް ބަދަލުގެ ފައިސާއަކީ މިމައްސަލައިގައި ހުށަހަޅުއްވައިފައިވާ ވިޔަފާރިގެ ދައުލަތަށް ޙަވާލުކުރުމުގެ ސަރުކާރުގެ އަމުރު ދަރަޖައިގެން އެއް ފައިސާއަށް ނިންމާފައި، މިމައްސަލައިގައި ސާބިތުވާ ޖުމްލަ 43,459,409.75ރ. (ސާޅީސް ތިންމިލިއަން ހަތަރުސަތޭކަ ފަންސާސްނުވަހާސް ހަތަރުސަތޭކަނުވަ ރުފިޔާ / ހަތްދިހަފަސް ލާރި) އާއި US$416,000.00 (ހަތަރުސަތޭކަ ސޯޅަހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) އާއި، މިފައިސާ ދައްކައި ނިމެންދެން އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އިތުރަށް އަދަދުތައް ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއާއެކު ދިނުމަށްޓަކައި ފައިސާ ފުރިހަމަ އަމުރެއް ކުރެއްވުމަށެވެ، މިފައިސާ މިއަދު 07 ނޮވެމްބަރު 2016 އިން ފެށިގެން ހަމަހަމަ މަހުގެ ތެރޭގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ދައްކައިދިނުމަށް، މިފައިސާ ޖުމްލަ 06 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައްކައި ދިނުމުގެ ބަދަލުގައި ސަރުކާރުން ދައުލަތު ޙުކުމްގައި އަންގައި، ޙުކުމްކޮށް" މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ އެ ކޯޓުން ސަރުކާރުގެ ނުވަތަ ހުކުމް ތަންފީޒު ކުރުވުމަށް އަންގައިފައެވެ.

3. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1732/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާ ނިމިގެންދިޔައީ ސަބަބު އަދި ފާހަގަ އުފެއްދި އެއްބަސްވުން ނަންބަރު ގޮސް، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރަން އެދި، ގިނަބަޔަކު ހުށަހަޅާ / ދަޢުވާކުރި ސަރުކާރުގެ ވަކީލުން 02 (ދެ) ނުކުތާއެއް ފާހަގަކޮށް ނުކުތާއަކީ ބަޔާންކޮށް ދިފާޢުގެ ހައިކޯޓުގެ ސަރުކާރުގެ މަޝްވަރާގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ހުށަހަ

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، މިމައްސަލަ [illegible] ކޯޓުގައި ހުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާޟީންގެ ޤާނޫނު) ގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި ޚިލާފަށް ކަމަށްވުން ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، މިމައްސަލާގައި ބަލާފައި ހުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން އިންސާފުން ޝަރީޢަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް [illegible] ޚިލާފަށް، އަދި އެކަމުގެ ސަބަބުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 ([illegible] ޤާނޫނު) ގެ 13 ވަނަ މާއްދާއާއި 14 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] ޝަރީޢަތުން [illegible] ނިންމައިފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

4. މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދެފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1732/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓާއި، މި މައްސަލައާ ގުޅޭ [illegible] ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މި މައްސަލައާ ގުޅޭ ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، އެންމެހައި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ކަމަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ މައްސަލާގައި ކަންހިނގާދިޔަ ގޮތް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، އެ [illegible] [illegible] / [illegible] އަލިއަށް އަނބުރާ [illegible] ގޮތް [illegible] / [illegible] ޝަރީޢަތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] 18 [illegible] 2015 [illegible] [illegible] [illegible] 6 ވަނަ މާއްދާގައިވާ [illegible] [illegible]

08 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގެ ފައިސާ ހިފެހެއްޓުން އެކު ޗެކުތަ 75/409، 459، 43ނަ (ސާކިސް ބިލްޑިންގ ހަވާލުކުރައްވާ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ތަރިކާ / ހަވާލުކުރަން ތާރީ) އާއި . US$416,000.00 (ހަތަރުލައްކަ ސޯޅަހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) އާއި މި ފައިސާ ދައްކައި ހަމަޖެހޭބާކީތަކުގެދަން އެއްބަސްވުމުގައިވާ ޝަރުތުގެ މަތިން އިތުރަށް އަދަދުތައް ޗެކުތަކުގެ ފައިސާއާއި ބެލުމުގައި ފައިސާ ފަހަރަށް ސަބަބުތަކަށް ފުރިހަމަ ބެލުމަށް ދައުލަތުގެ ޙަވާލުކުރާ ބަހާނާތަކަށް ސަމާލުކަމެއް ސަބަބުތަކަށް ބަލައިނުލައި ޝަރީޢަތުގައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1732/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ދެއްވި ޙުކުމް ބާޠިލްކޮށްދިނުމަށް އެދިފައިވާތީއެވެ.

(ނ) ދެވަނަ ކަމަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1732/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ބަލައި ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގައި ދެއްވި ޙުކުމްގައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަނީއާދަމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޖިނާއީ އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން އިންސާފުން ސަބަބުތަކެއް ކުރުމަށް ކޮންމެ ދައުލަތަކަށް ދިމާވާ ހައްގެއް އޮތުމުގެ ޙައްޤުތަކެއް އުނދަގޫ ޖިނާވާތީ، އަދި އެކަމުގެ ސަރަޙައްދު ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކުށުގެ ދަށުން ދޭތެރެ ޤާނޫނު)ގެ 13 ވަނަ މާއްދާއާއި 14 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދެމެހެއްޓުމަށް ޙަވާލުވެވޭ ގޮތުގައި އެއްބަސްވުން ތަފާތު ބަދަލުކޮށް ސަބަބުތަކަށް ދެމެހެއްޓުމުގެ ފުރިހަމަ ބެލުމެއް ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ކަންތައްތަކަށް ހުށަހަޅާ ބޭނުމަކީ ދެ ޤާނޫނީ ޙައްޤުތަކެއް، ދަށުކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ފުރުޞަތު ހުށަހަޅާފައިވާ ބި 2 ދާއިރާތަކެއް މަސައްކަތް ގޮތުގައި ފޯރުކޮށްދޭ ކަންކަމާއި ދަށުކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ޙައްޤު ބާޠިލްކުރުމާއި އޮތް ޝަރީޢަތް ބާޠިލްކުރެވޭ ގޮތުގައިވާތީ، އެކަމުގެ މައްޗަށް ފޯރުކޮށްދޭ ކަންތައްތަކާއި ޙައްޤުތައް ކުރުމަކީ، މިކަންކަމަށް ބަލައިދެ،

(ނ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަނީއާދަމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

ގައިވާ މައްސަލައާގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅައިދޭ ޝަރީޢަތް ހުށަހަޅާފައި މައްސަލާއާގުޅޭ ތަފާސީލް ދެއްކެވުން

މައްސަލައިގެ [illegible] ނުވަތަ [illegible] ގޮތުގެމަތިން، [illegible]
ފުރުޞަތު ދޭންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީއެވެ،

އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލައިގައި [illegible] މުއްދަތަށް [illegible] 15 ފެބްރުއަރީ 2016 ގައިކަމާއި، [illegible] 1 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް 15 ފެބްރުއަރީ 2017 ގެ ނިޔަލަށްކަމާއި، ނަމަވެސް އޭނާގެ ބޭސްފަރުވާގެ ކަންކަން [illegible] ވީސާގެ މުއްދަތު އިތުރު ކުރުމަށް އެދުމުން 17 ސެޕްޓެމްބަރު 2017 ގެ ނިޔަލަށް މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދީފައިވާކަމާއި، [illegible] އޭނާގެ މައްސަލަ [illegible]

ޤާނޫން [illegible] ގެ 28 ވަނަ މާއްދާގައި "ޤާނޫން [illegible]

މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެފަދަ ޤައިދު ޝަރީޢަތުގައި ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ." މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި،

މިގޮތުން މިމާއްދާއަށް ބަލާއިރު، ކޯޓަށް ވިޔަސް ހުށަހެޅިފައިވާ އަމަލުކުރުމުގެ ދީ ގޮތެއް މިމާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، ފުރަތަމަ ގޮތަކީ ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އަމަލުކުރުމަށް، މަޖުބޫރު އުސޫލުތަކެއް އަމަލުކުރާ ޤާނޫނީ ގޮތެއް ނެތުމާއި ދަޢުވާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އެއްވެސް ގޮތަކަށް ގޮތެއް ގޮތުން ބާރު އެފަދަ ހާލަތުގައި ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ދެވަނަ ގޮތަކީ ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ދެފަރާތުގެ ހުއްދަ ދެއްކުމަށް ވީނަމަވެސް ގޮތެއް ހެކިބަސް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދިފާޢުގައި ނުފެށޭ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ، އިޤްރާރުގެ ބާރުގައި ގޮތެއް ކޯޓުން ހުށަހެޅިފައިވާ، ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އެއްވެސް ގޮތަކަށް އެފަދަ ހާލަތުގައި ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމުމުގެ އިޚްތިޔާރު

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1732/Cv-C/2015 ގެ ޝަރީޢަތުގެ ދަފުތަރުގެ ނަންބަރު 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ހުށަހެޅުއްވި ދަޢުވާ ކިޔާދިނުމުން މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުނީ، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ވަކީލަކު ނެތި ޝަރީޢަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ވަކީލަކު، ދަޢުވާގެ ޙަވާލާ ދެއްވަން ދަޢުވާ ކުރިއަށް ހިނގައިފައިވަނީ 13 އޮކްޓޫބަރު 2015 ގައިކަން މައްސަލައިގެ ދަފުތަރު ފޮނުވީ ގޮތުން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، މިގޮތުން 14 ޖަނަވަރީ 2016 ވަނަ ދުވަހާއި، 21 ޖަނަވަރީ 2016 ވަނަ ދުވަހާއި 28 ޖަނަވަރީ 2016 ގެ ތާރީޚު ދުވަހުން ގާތްގަނޑަކަށް މަޖިލިސް ފޮނުވުން ނަންބަރު B-CR2/2016/475 އާއި B2-CR2/2016/537 އާއި BR-CR2/2016/621 ކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަންގައި ފޮނުވުމުގެ ސަމާލުކަމަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަން ލިޔުންތަކުން ގޮތުން އެނގެން އޮންނައިރު، އިސްތިއުނާފުކުރި ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ އަމުރުތަކުގެ ތިރީގައި ލިޔުންތަކުން ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާ ހުށަހެޅި މައްސަލައިގެ ނިންމާފައިވަނީ ފަރާތުގެ އެއް

އޮންނަކަމާއި، މުޙައްމަދު ސަޢީދުގެ އިސްތިޢުނާފު އިސްތިޢުނާފުކުރުމުގެ އަމުރުތަކާއި ހަވާލުވެ ކޯޓުން ޙުކުމްކުރުމުގައިވާތީ، ސިވިލް ކޯޓުން 29 މާރިޗު 2019 ވަނަ ދުވަހު ވަނީ އިޢުލާންކޮށް ކޮށްފައިކަމާއި،

މިގޮތުން ގ.ސިކުނދަރުދިރިއާ / މުޙައްމަދު ސަޢީދުގެ މައްޗަށް މައިނަސްވިޔަނަދުވަތު / ޒުބައިރު އަދި ދަޢުވާކުރާ މައްސަލައާގައި ގުޅިގެން މުޙައްމަދު ސަޢީދު ސިވިލް ކޯޓުން ހާޒިރުކުރަން ބޭނުންވެ ހާޒިރުނުވެފައިވާކަމާއި، ވީމާ، 04 އޮގަސްޓު 2016 ވަނަ ދުވަހުގެ 10:15 އަށް ސިވިލް ކޯޓުން މުޙައްމަދު ސަޢީދު ހާޒިރުކުރުމަށް އަންގައި، އަދި މިޢާދުގައި މުޙައްމަދު ސަޢީދު ހާޒިރުނުވުމުގެ ސަބަބުން އައިސް ހާޒިރުގައި މިމައްސަލަ ހިނގައި ނިންމާން ކުރުމުގައި އަންގާ 3 (ތިނެއް) ދުވަސް ވަންދެން އިޢުލާނުކޮށްފައިވާކަން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144/B2-CR2/2016/272 (29 މާރިޗު 2016) އިޢުލާނަށް ބުނުމުން އެނގިގެން އުޅުނުން، އިސްތިޢުނާފުކުރެވުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1732/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާ ހުރިއިރު ގެންގޮސްފައިވާކަމާއި "ކޯޓުން މިހެން ހާޒިރުކުރުމުގައި އަދާލަތުގެ ގޮތުން ގޮޅޭ ގޮތަކަށް" ގެ 28 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އިޖުރާއަތާއި އެއްގޮތަށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި ޚިލާފުވާކަމަށް ބަޔާން ކުރައްވާ ނިންމެވުމެވެ.

(ށ) ދިފާޢުގެ ރައްދު، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 91/4 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު)ގެ 13ވަނަ މާއްދާ ބަޔާން ކުރާ ގޮތުން، އަދިއެހެން އިޤުރާރުގައި ނޫންގޮތަކަށް ކޮންމެ ނުވަތަ ބަޔަކު ކޮންޓްރެކްޓެއްގައި ބައިވެރިވާފަރާތަކީ، އެއީ ބާޠިލު (void) ކޮންޓްރެކްޓެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، އެޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި ބާރުގެ ބޭނުންކޮށްގެން ނުވަތަ އޮޅުވާލައިގެން ޙީލަތްކޮށްގެން ނުވަތަ ކުށްވެރިކޮށްގެން ކޮންމެ ކޮންޓްރެކްޓެއްގައި ބައިވެރި ކުރުވައިފިނަމަ، އެއީ ބާޠިލުކުރެވިދާނެ ކޮންޓްރެކްޓެއްކަމަށް އެނގެން އޮންނަކަމާއި،

ހަރުހިވާއިރު މައްސަލައިގައި ކުންފުނީގެ ޝެއާ ބަދަލު، ޒުބައިރު އަޙްމަދު އަނިލާ ދައްކައި ޝެއާ މުޙައްމަދު ސަޢީދު ނަގާފައިވާ ފައިސާ އަދާކުރުމުގެ ޝެއާ ބިނާކުރުމުގެ ދުވަހުގައި 18 ޖުލައި 2015 ގައި އެއްބަސްވުމެއް ފުރަތަމަވާކަމާއި، މިއެއްބަސްވުމަށް ބަދަލު، މިއެއްބަސްވުމުގެ 1 ވަނަ

ފަރީދާ އަލީ އާއި މުޙައްމަދު ސަޢީދު އާއި ދެމެދު 22 ސެޕްޓެމްބަރ 2013 ވަނަ ދުވަހު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މުޙައްމަދު ސަޢީދު، ފަރީދާ އަލީއަށް ދައްކަންޖެހޭ -/3,380,000ރ (ތިންމިލިއަން ތިންސަތޭކަ އަށްޑިހަ ހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) އާއި US$32,500.00 (ތިރީސް ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ދިނުފައިނުވާތީ، މިފައިސާ ދެއްކުމުގައި އަމަލުކުރަން އުޞޫލެއް އެކަށައަޅާފައިވާ ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްކަން އަންގަން އަންގަވާފައި،

ފަރީދާ އަލީ އަށް -/3,380,000ރ (ތިންމިލިއަން ތިންސަތޭކަ އަށްޑިހަ ހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) އާއި US$32,500.00 (ތިރީސް ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ދައްކަވަން މުޙައްމަދު ސަޢީދު އެއްބަސްވެފައިވަން އެއްބަސްވުމުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، މިފައިސާ އެއްކޮށް ދައްކަވަން 15 އޮގަސްޓް 2015 ގެ ކުރިން ފަރީދާ އަލީއަށް ދައްކާ ހަވާލުކުރުމަށް އެއްބަސްވުމުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، މިފައިސާ ދައްކަވަން އެއްބަސްވީ ޖުމްލަ ފައިސާ 15 އޮގަސްޓް 2015 ގެ ހަމައަށް ދައްކާ ނުދައްކަވައިފިނަމަ، ފަރީދާ އަލީއަށް ނުލިބި ހުރި ކޮންމެ ދުވަހަކަށް، ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ޖުމްލަ ފައިސާގެ 5% (ފަސް އިންސައްތަ) އާއި އެއްވަރުގެ އަދަދެއް ފަރީދާ އަލީއަށް ދައްކަވަން މުޙައްމަދު ސަޢީދު އެއްބަސްވެފައިވަން އެއްބަސްވުމުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އަދި އެ އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ފައިސާ ދައްކައި ހަމަޖެއްސުމަކަށް އެމަސައްކަތް ސަޢީދުއަށް ހުރަސްތަކުގެ ބާރު ފަރީދާ އަލީއަށް ލިބިގެންވާކަމާއި، އަދި އެއްބަސްވުމުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ކޯޓަށް މަރުޙަލާ ހުށަހަޅަން ޖެހިއްޖެނަމަ، ވަކީލަށް ދައްކާނެ ފީ ގޮތުގައި -/195,409.75ރ (އެއްލައްކަ ނުވަދިހަ ފަސްހާސް ހަތަރު ސަތޭކަ ނުވަ ރުފިޔާ ހަތްދިހަ ފަސް ލާރި) ފަރީދާ އަލީއަށް ދިނުމަށް މުޙައްމަދު ސަޢީދު އެއްބަސްވެފައިވަން އެއްބަސްވުމުގެ 7 ވަނަ މާއްދާ އަދި 8 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، އެއްބަސްވުމުގެ ދެފަރާތުން މިއެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުޠުތައް އިނގިރޭސި ބަހުން ލިޔެ މިއެއްބަސްވުން ތަރުޖަމާކޮށް، ބިދޭސީ ބަހަކުން ސާފުވާނެ ފަދައިން، ދިވެހިބަހުގެ ލަފުޒު އެކަށީގެންވާ ދެފަރާތުން ދެމެދު ވެފައިވާ މިއެއްބަސްވުމަކީ ބާޠިލް އެނގެން އޮންނަކަމާއި،

މުހައްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން އޭނާ އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށްފައިވީ އޭނާގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުން ބޭނުން، އޭނާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރި ދުވަހަކީ އޭނާ ސަރުކާރު ދަޢުވެއްގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] އަދި ފަރާތުން ބައްދަލުކުރުމަށް އެދުމުން [illegible] [illegible]، [illegible] އޭނާ ދިއުމުން ބައިވަރު މީހުން އޭނާ [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެހެންކަމުން މިއީ ޢަޤްދުތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 13 އަދި 14 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] އެއްބަސްވުމެއްކަމަށް އޭނާ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،

ޢާއްމު އުސޫލެއްގެ ގޮތުގައި މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ (onus probandi) އުފުލަނީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަމާއި، [illegible] ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަކީ [illegible] ދަޢުވާ ކޯޓަށް އުފުލާ [illegible]، އޭގެ އިތުރުން ދަޢުވާ [illegible] ދަޢުވާ ފަރާތުން ދަޢުވާގެ ދިފާޢުގައި ކުރާ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ އުފުލަނީ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަމާއި، [illegible] އަމިއްލަ [illegible] [illegible] "ދިފާޢު" (plea) ސާބިތުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ ފަރާތަކަށް އެ "ދިފާޢުއެއް" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2010/SC-A/02 [illegible] [illegible] [illegible]،

މިގޮތުން ބަލާއިރު، މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި [illegible] [illegible] މަދަނީ މިންގަނޑު [illegible]،

[illegible]

[illegible] އުފުލަންޖެހޭ [illegible]

އުފުލަންޖެހޭ [illegible] (standard of proof) [illegible] ނަންބަރު

2017/HC-A/57 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން [illegible]

[illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] 18 މެއި 2015 ގައި [illegible]

ސަޢީދުގެ ފަރާތުން މިކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން އޭނާ ބުނާބުނުން ފިޔަވައި އިތުރު އެއްވެސް ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައިވާކަން އެނގެން ނެތްކަމެވެ.

ވީމާ، މިސްލު ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމުން ގ.ސިކަންދަރުވިލާ / މުޙައްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1732/Cv-C/2015 ގެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރަމުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެނިންމުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ގާނޫނީ އެއްވެސް ހަމައެއްނެތްކަމަށް މި މައްސަލަ ބެލުމުގައި ބައިވެރިވި ފަނޑިޔާރުންނަށް އިއްތިފާޤުވެވުނެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، މިސްލު ބަޔާންވެފައިވާ ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމާއެކު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1732/Cv-C/2015 ގެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްޓަކައި ގ.ސިކަންދަރުވިލާ / މުޙައްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] ޙުކުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ގާނޫނީ ހަމައެއްނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މިމައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ [illegible] ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކުރީމެވެ.